

Τα χαμένα έπη «Μικρή Ιλιάς» και «Ιλίου Πέρσις» («Πάρσιμο του Ιλίου») περιγράφουν τα όσα έγιναν, αφότου σκοτώθηκε ο Αχιλλέας ως την πτώση της Τροίας. Τα γεγονότα αυτά έδωσαν πλούσιο υλικό στους τραγικούς ποιητές με αποτέλεσμα να γραφούν μερικές από τις πιο καλές τραγωδίες που έχουν διασωθεί, όπως οι «Αίας» και «Φιλοκτήτης» του Σοφοκλή και «Εκάβη», «Ανδρομάχη» και «Τρωάδες» του Ευριπίδη.

Η κρίση των όπλων

Γιος του Τελαμώνα και της Περίβοιας, ο Αϊαντας είχε φθάσει στην Τροία μαζί με τον αδελφό του, Τεύκρο, επικεφαλής δύναμης μόλις δώδεκα πλοίων από τη Σαλαμίνα. Πελώριος και γενναίος, ήταν ο αμέσως μετά τον Αχιλλέα πιο αντρειωμένος από τους Αχαιούς. Είχε τεράστια δύναμη και μόνο αυτός μπορούσε να σηκώσει την ασπίδα του, έργο του Τυχίου από την Ύλη της Βοιωτίας, που ο Όμηρος την παρομοιάζει με πύργο: Είχε εφτά στρώσεις δέρμα ταύρου κι από πάνω μια όγδοη στρώση χαλκού.

Στην ομώνυμη τραγωδία του Σοφοκλή, ο Αϊαντας εμφανίζεται παντρεμένος με την Τέκμησσα, κόρη του πλούσιου Τελεύταντα ή Τεύθραντα από την Φρυγία. Του γέννησε γιο τον Ευρυσάκη, διάδοχος του οποίου ήταν ο Φίλακας, τελευταίος βασιλιάς της Σαλαμίνας της Κύπρου.

Οι αναφορές της Ιλιάδας στον Αϊαντα είναι χαρακτηριστικές: Στη ραψωδία Γ (στίχοι 225 κ.ε.) ο Πρίαμος ρωτά την Ελένη «ποιος άραγε είναι εκείνος ο άντρας ο Αχαιός που είναι ωραίος και υψηλόσωμος και υπερέχει από τους Έλληνες και στο κεφάλι και στους πλατιούς ώμους;». Και εκείνη απαντά: «Είναι ο Αϊαντας ο πελώριος, το προπύργιο των Αχαιών». Στην Η αναφέρεται ότι «ο Αϊαντας όρμησε σαν τον πελώριο Άρη» και «πήδησε προς τα πάνω ο πελώριος Αϊαντας, το αμυντήριο των Αχαιών». Στη ραψωδία Λ, παρομοιάζεται με λιοντάρι.

Σε όλες τις μάχες που περιγράφονται στην Ιλιάδα, ο Αϊαντας είναι που αναπληρώνει την απουσία του Αχιλλέα και στηρίζει τους Αχαιούς. Δώδεκα Τρώες σκότωσε σε μια μονάχα μάχη, όταν υπερασπιζόταν τα πλοία των Ελλήνων. Μόνο ο Δίας τον ανάγκασε να υποχωρήσει. Κι όταν ο Πάτροκλος έπεσε νεκρός, ο Αϊαντας ήταν που έδωσε τη σκληρή μάχη για να σώσει τη σορό του από τα χέρια των Τρώων. Ο ίδιος, με την κάλυψη του Οδυσσέα, γλίτωσε από τα τρωικά χέρια και κουβάλησε το πτώμα του Αχιλλέα στο αχαϊκό στρατόπεδο.

Όταν πια οι νεκρικές τελετές για τον Αχιλλέα και οι επικήδειοι αγώνες τέλειωσαν, η μητέρα του Θέτιδα ζήτησε να δοθούν τα όπλα του στον πιο άξιο από τους Αχαιούς. Οι μόνοι που τόλμησαν να τα διεκδικήσουν ήταν ο Αϊαντας και ο Οδυσσέας. Ο Αϊαντας πρόβαλε την παλικαριά του και την δύναμή του, καθώς ήταν αναγνωρισμένα ο μετά τον Αχιλλέα πιο αντρειωμένος. Ο Οδυσσέας ισχυρίστηκε ότι δεν ήταν λιγότερο ανδρείος και πως η εξυπνάδα του ήταν ανώτερη από εκείνη του Αϊαντα. Οι δυο άνδρες λογοφέρανε και κάποια στιγμή λίγο έλειψε να έρθουν στα χέρια.

Κατά τη Μικρή Ιλιάδα, ο Νέστορας πρότεινε ένα πρωτότυπο τρόπο για να βγει συμπέρασμα: Να μάθουν ποιον από τους δυο θεωρούσαν οι Τρώες πιο άξιο. Η γνώμη των εχθρών θα ήταν και η πιο αντικειμενική. Συμφώνησαν όλοι. Στάλθηκαν κατάσκοποι κάτω από τα τείχη της Τροίας.

Η θεά Αθηνά συμπαθούσε τον Οδυσσέα και τον παράστεκε. Κι αντιπαθούσε τον Αϊαντα από τον καιρό ακόμα που κίνησε για την Τροία. Ανάμεσα σε άλλα, ο πατέρας του, Τελαμώνας, τον είχε συμβουλευσει να φροντίζει να έχει την εύνοια των θεών. Τότε, ο Αϊαντας είχε απαντήσει πως με τη βοήθεια των θεών ο καθένας μπορούσε να ανδραγαθήσει. Την δόξα εκείνος μόνος του θα την κατακτούσε. Παρ' όλα αυτά, επειδή η Αθηνά συμπαθούσε τους Αχαιούς, σε κάποια από τις μάχες προσπάθησε να του δώσει θάρρος. Ο Αϊαντας τη συμβούλευσε να ασχοληθεί με τους άλλους καθώς ο ίδιος δεν είχε τέτοια ανάγκη.

Είχε έλθει η ώρα ο Αϊαντας να τιμωρηθεί για τη στάση του απέναντι στους θεούς. Η θεά Αθηνά οδήγησε τα βήματα των κατασκόπων σε σημείο που, χωρίς να γίνονται αντιληπτοί, να ακούν τον καβγά που είχαν στήσει πάνω στα τείχη δυο Τρωαδίτισσες γυναίκες. Κι ο καβγάς είχε θέμα τη δράση του Αϊαντα και του Οδυσσέα, όταν γλίτωσαν τον νεκρό Αχιλλέα από τα χέρια των Τρώων. Η πρώτη θαύμαζε τη δύναμη του Αϊαντα που πήρε στην πλάτη του τον νεκρό και τον οδήγησε στο αχαϊκό στρατόπεδο. Και η άλλη έλεγε πως ο θαυμασμός ανήκε στον Οδυσσέα που έδωσε τη νικηφόρα μάχη με τους Τρώες, για να μπορέσει ο

Αϊαντας να μεταφέρει τον νεκρό με ασφάλεια. Το κουβάλημα δεν σήμαινε τίποτα. Και μια γυναίκα θα μπορούσε να το κάνει. Ο Οδυσσέας όμως είχε αποδειχτεί ο πιο αντρωμένος.

Οι κατάσκοποι επέστρεψαν στο στρατόπεδο και ανέφεραν όσα άκουσαν. Τα όπλα του νεκρού Αχιλλέα δόθηκαν στον Οδυσσέα.

(τελευταία επεξεργασία, 6 Μαρτίου 2022)